

Työvoimaministeriön paluumuutto- ja siirtolaistutkimusten seminaarit

KARI HIETALA,
TYÖVOIMAMINISTERIÖ

Kaupunkiopistolla Espoon Kivenlahdessa järjestettiin 17.—18.5. 1976 yhdessä OECD:n kanssa paluumuuttoseminaari. Pohjoismainen siirtolaisuustutkijoiden seminaari jatkoi puolestaan samassa paikassa loppuviikon, 19.—21.5., ajan. OECD:n paluumuuttokokoukseen osallistui noin 40 henkilöä 12 maasta ja siirtolaisuustutkijoiden seminaariin noin 50 tutkijaa, joista kymmenkunta oli paluumuuttokokouksen osanottajia.

Paluumuuttoseminaari päätti Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n keväällä 1974 käynnistämän siirtolaisten paluumuuttoa käsittelevän tutkimusprojektin. Projektiin osallistuivat Euroopan tärkeimmät lähtömaat: Espanja, Italia, Jugoslavia, Kreikka, Portugali, Suomi ja Turkki. Kussakin maassa laadittiin paluumuuttoa, siihen liittyviä ongelmia ja niiden ratkaisukeinoja selvittelevä raportti. Kansallisten raporttien pohjalta OECD:n konsultit (hollantilainen R. van Gendt ja espanjalainen G. Garcia Passigli) laativat noin 60-sivuisen yhteenvedon johtopäätösehdotuksineen.

Paluumuuttoprojektissa kiinnitettiin erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Siirtolaisten säästöjen ja kotimaahan lähettämien rahavarojen tuottavampi hyväksikäyttö.
- Työnvälityspalvelujen tehostaminen paluumuuttajille.
- Ammatillisen täydennyskoulutuksen järjestäminen paluumuuttajille sekä tukiopetuksen järjestäminen ulkomailta palaaville lapsille.

Paluumuuttajien asuntokysymysten, sosiaaliturvan ja -palvelusten järjestäminen sekä uudelleensopeutumisen edistäminen.

- Paluumuuttoa edistävien riittävien tietojen saannin järjestäminen.
- Kokonaisvaltaisen paluumuuttopolitiikan suunnittelu.

Paluumuuttoseminaarin avannut kansliapäällikkö Keijo Liinamaa viittasi siirtolaisuuden lähtömaille aiheuttamiin ongelmiin. Työvoiman kansainvälistä muuttoliikettä kiihdyttävien voimien tilalle tulisi etsiä kansallisten työmarkkinoiden eroja tasapainottavia keinoja.

Seminaarin keskusteluissa todettiin syntynyt kokemusten vaihto hyödylliseksi. Paluumuuttoprojektin ja sen päätöseminaarin yhteydessä saatiin kartoitetuksi paluumuuton ongelmakentän eri ratkaisuvaihtoehtoja. Sen sijaan konkreettisiin toimenpidesuosituksiin seminaarissa ei vielä päädytty. OECD:n sihteeristö analysoi edelleen projektin ja seminaarin tuloksia. Tältä pohjalta syntyyneen jatkossa uusia toimenpideehdotuksia.

Pohjoismainen siirtolaisuustutkijoiden seminaari oli järjestyksessä kolmas. Ensimmäinen seminaari pidettiin tammikuussa 1973 Siikarannassa Suomessa. Toinen seminaari oli toukokuussa 1974 Täljövikenissä Ruotsissa. Kummankin seminaarin esitelmät on julkaistu englanninkielisinä.

Siirtolaisuustutkijoiden seminaarissa käsiteltiin ajankohtaisia tutkimusongelmia meillä olevien tai juuri valmistuneiden tutkimusten valossa. Tutkijat saivat pohjoismaisilta kollegoiltaan hyödyllisiä vihjeitä ja rakentavaa kritiikkiä omien tutkimustensa suhteen. Lisäksi kartoitettiin tulevaisuuden tutkimustarpeita. Seuraavassa tarkastellaan näitä lähemmin seminaarissa asetettujen työryhmien raporttien pohjalta.

Syksyn 1976 kunnallisvaaleissa Ruotsissa on äänioikeus ensimmäistä kertaa 233 000 siirtolaisella. Tähän liittyvää siirtolaisten äänestyskäyttäytymisen ja poliittisen osallistumisen tutkimista pidettiin kiireellisenä ja tärkeänä. Saatuja tuloksia voitaisiin käyttää hyväksi suunniteltaessa siirtolaisten osallistumisoikeuksien edelleen laajentamista.

Seminaarissa ehdotettiin tulomaan siirtolaisuuspolitiikkaa koskevaa tutkimustoimintaa. Tulisi selvittää, missä määrin asetut viralliset tavoitteet toteutuvat. Miten taloudelliset resurssit vaikuttavat paikallisen tason siirtolaisuuspolitiikkaan? Kohdellaanko eri siirtolaisryhmiä eri tavoin? Miten valikoituvat siirtolaisten kanssa tekemisiin joutuvat viranomaiset?

Siirtolaisryhmien sisäisten ja välisten konfliktien tutkimustarve katsottiin niin ikään tärkeäksi.

Ehdotettiin siirtolaisia koskevien tilastojen edelleen kehittämistä tutkimusten tarpeita paremmin vastaaviksi. Kehittämistyö tulisi suorittaa tilastoviranomaisten ja tutkijain yhteistyönä. Tilastojen kehittäminen katsottiin myös siitä syystä tarpeelliseksi,

että löytyy henkilöitä, jotka ovat samanlaisesti kirjoilla sekä Suomessa että Ruotsissa. Tämä häiritsee mm. vaalien toimeenpanoa. —Edelleen perhe- ja ruokakuntakohdainen muuttoliiketilasto nähtiin tarpeelliseksi.

Toisen polven siirtolaisten, siirtolaislasten, tutkimustarve nähtiin keskeisenä. Tutkimusten ja niihin nojaavien toimenpiteiden avulla voitaisiin pienentää puolikielisyys haittoja. Kaksikielisyyteen pohjautuen voitaisiin saavuttaa rikkaampi kulttuuriympäristö sekä turvata toisen polven siirtolaisille tasa-arvoisemmat lähtökohdat suhteessa kantaväestöön.

Taloudellisten tutkimusten osalta korostettiin erityisesti tarvetta selvittää siirtolaisuuden lähtömaille aiheuttamia vaikutuksia. Siirtolaisuuden vaikutuksista lähtömaille tiedetään vähemmän kuin sen tulomaihin kohdistuvista vaikutuksista. Kustannus-hyöty-analyysitutkimukset katsottiin erittäin tarpeellisiksi tulevaisuudessa ajankohtaisten kompensatiokysymysten ratkaisemiseksi.

Seminaarissa keskusteltiin myös sellaisen pohjoismaisen instituution tarpeesta, jossa tutkittaisiin siirtolaisuutta sekä työvoima- ja sosiaalikeskymyksiä.

Seminaarilaiset pitivät tärkeänä, että vastaisuudessakin järjestettäisiin tällaisia yhteisiä kokoontumisia säännöllisin väliajoin.